

גם זה יעבוד

מאז פרוץ מלחמת חרבות ברזל נרשם זינוק של עד פי שבעה בהעברות כספים מישראל למדינות אחרות ■ בסך הכל יצאו מישראל 64 מיליון דולר בשנת 2023, המשך ישיר ל-182 המיליון חלק מהסכונות והשקעותיהם המדינות האחרות ■ מדובר בחדשות טובות בעיקר עבור חברות הפינטק, שעתידות ליהנות גם מהרחבת מספר העובדים הזרים שיגיעו לישראל ■ אנחנו, לעומת זאת, נמשיך לראות את הכסף הישראלי מצמיח כלכלות אחרות

שנת הלימודים נפתחה בהשקעה חלקית של המשק ובתי הספר, מה שהמשיך לעבות את עננת הסיכון המרחף מעל כספי הישראלים, המבקשים להבטיח שקל לבן ליום שחור ומעבירים חלק מהסכונות והשקעותיהם הנזילות לחו"ל, כמקלט לעת צרה.

נתוני חברת המדרים הכלכליים הבינלאומית Trading Economics מראים כי בשנת 2023 הועברו כ-5.6 מיליארד דולר מישראל, ובחית ענף הפינטק המקומי מצאה זינוק של עד פי שבעה בכמות העברות הכספיים חלק משקני הבית בחצי השנה האחרונה. הסיבות העיקריות לזינוק הן חששות להיעדר צמיחה ומגירות ממשלתיות שיפגעו בחסכונות, איתור מקלט פיננסי בחו"ל, והעברות כספים לטובת מלא אשרת שיהיה, תושבות ואורחות בחו"ל.

זינוק כמות העברות הכספיים מזכיר את תקופת הקורונה, אז עמד סכום העברות הכספיים מישראל על שיא של 1.9 מיליארד דולר ברבעון השלישי של 2021 לברו, מתוך כ-6.4 מיליארד דולר שהועברו לאורך אותה שנה. לשם השוואה, ממוצע העברות הכספיים מישראל בשנים 1985-2023 עומד על כ-780 מיליון דולר.

כמות הכספים הוצאתה לצורך העבודה השנה ברחבי הגלובוס, עם זאת, הופכת את העברות הכספיים מישראל לטיפה בורמים הפיננסיים הבינלאומיים. השנה צפויים לעבור כ-151 מיליארד דולר בין מדינות העולם, עם צפי לכ-182 מיליארד דולר עד שנת 2028 - צמיחה של 4.76% כך על פי נתוני אתר Statista.

נתוני האתר גם מראים כי העברה דיגיטלית בינלאומית ממוצעת עומדת על כ-9.6 אלף דולר, אל מול משקי הבית המעבירים ממוצע של 700-200 דולר - בהתאם לפלח האוכלוסייה המבצע אותן.

בעיקר לקוחות פרטיים

כמה כסף יצא מישראל ועדיין לא חוזר? פי Trading Economics במהלך 2023 נגרעו מישראל 64 מיליון דולר, שהינם המשך מגמה להוצאת כספים מישראל שגרעה כ-184 מיליון דולר מהכלכלה המקומית שנה קודם לכן. המגמה עצמה אינה חדשה, והחלה בהוצאת כספי המשקיעים הזרים מישראל עם התעצמות הביקורת הציבורית על הרפורמה המשפטית, לצד העברת חלק מפעילות טמות חברות ההייטק המקומיות לחו"ל, בשל חששות להאפתחות מלחמה רב-זירתית שלא תאפשר תפקוד מלא בישראל.

מגמת הוצאת הכספים מישראל החלה בעיקר במגזר העסקי עם התעצמות הביקורת הציבורית על הרפורמה המשפטית, אך התרחבה גם אל משקי הבית עם פרוץ המלחמה, ומתרחבת ככל וזו ממשיכה, מספר ל"מעריב-עסקים" ערן סרוק, מנכ"ל חברת הפינטק GMT הפעילה בתחום העברות הכספיים. "ככל הידוע לא נערכה בריקה מעמיקה של הרגולטור בנושא, אך בשטח כבר חשים בהתגברות הוצאות הכספים לחו"ל, וכדאי שזה ידליק נורה אדומה אצל מקבלי ההחלטות.

"בימים כתיקונם, עיקר המשתמשים בשירותי הארנק הדיגיטלי הם משקי בית, ולצד גם צעירים המטיילים בין מדינות, סטודנטים בחו"ל שנמצאים שם ללא חשבון בנק, עובדי חברה הטסים לשהות ממושכת בחו"ל, ומשקיעי נדל"ו", הוא מוסיף. "בקרר האחרונים מדובר בעיקר

בהעברות בברוקרים לניהול כספים, עורכי דין ונטוירונים שנעשים דרכנו. שאר התשלומים הנעשים באופן שגרתי הם כתחליף לתשלום מזומן, ורוגמאות נוספות הן בדמות סכום קבוע המועבר לתמיכה במשפחה הנמצאת בחו"ל, למרדך המקומי במהלך טיול בחו"ל, להוסטל או הצימר הקטן שלא מקבלים אשראי, קנסות, חלק מהטיפולים הרפואיים, מתנות, ועוד.

"הסיבה העיקרית לביצוע העברות שלא באמצעות הבנקים היא העלות הכוללת הגבוהה יחסית של האחרונים, העומדת על כמה עשרות דולרים לעמלת שליחה, ולה מתווספים גם הברלים מהותיים בשער ההמרה", אומר עוד סרוק. "בנוסף, העברות בארנקים דיגיטליים מהירות יותר ונעשות מיידית, לעומת העברות הכבדות והיקרות יחסית הנעשות על גבי מערכות הסוויפט (מערכת תשלומים בין מדינות) שבמסגרת העברות כספיים בין מדינות) שבמסגרת הכסף מזוכה בחו"ל רק לאחר כשלושה ימי עסקים.

סרוק: "מאז החלה מלחמת רוסיה" אוקראינה גבר משמעותית קצב העברות כספיים העולים למשפחותיהם שנשארו מאחור. אך הימכות המלחמה הובילה לסנקציות על רוסיה, לצד הימלטות אוקראינים ממדינתם, ושיניהם נשארו ללא גישה לנכס וללא יכולת להתנהל פיננסית ברמה היומיומית. פתחנו להם ארנקים דיגיטליים ואיתרנו אפשרויות לנשיכת כספים במקום הימצאות מקבלי הכספים בחו"ל, שלחנו כרטיסי אשראי בינלאומיים שיוכלו לקבל בנקודות דואר, ולכל אוכלוסייה מצאנו פתרון המתאים עבורה. בהיבט זה המלחמה סייעה לנו להפגין את יכולות וגמישות

העברות בקצב גובר

בענף מספרים כי עד 7 באוקטובר עיקר העברות הכספיים נועדו לכיסוי צרכים אישיים בסכומים קטנים. וכי מתחילת

השנה, ובחצי השנה האחרונה בפרט, מורגשת מגמה של הורמת כספים לחו"ל, שעיקרם ניוד כספי חסכונות והשקעות, לצד רכישות נדל"ן מעבר לים. סרוק: "מהנתונים שהתחלנו לאסוף בנושא אנו מעריכים, כי לעת זו מדובר בעליית קצב העברות כספיים של פי שישה שבעה בקרב משקי הבית לעומת טרום 7 באוקטובר".

מגמת הוצאת הכספים מישראל לחו"ל אומנם מדאיגה ברמה הלאומית, אך משתת את חברות הפינטק המקומיות הפועלות בתחום, שהכנסות הגולמית הממוצעת עומדת על כ-1% מכלל ההעברות ההתבצעות.

אלו כוללות גם את עולי מורח אירופה וחבר מדינות לשעבר, המעבירים מדי חודש כ-200 דולר בממוצע כתמיכה למשפחתם שנשארה מאחור, לצד העברות כספיות המבוצעות על ידי 150 אלף עובדים זרים המתגוררים ועובדים בישראל.

סרוק: "מאז החלה מלחמת רוסיה" אוקראינה גבר משמעותית קצב העברות כספיים העולים למשפחותיהם שנשארו מאחור. אך הימכות המלחמה הובילה לסנקציות על רוסיה, לצד הימלטות אוקראינים ממדינתם, ושיניהם נשארו ללא גישה לנכס וללא יכולת להתנהל פיננסית ברמה היומיומית. פתחנו להם ארנקים דיגיטליים ואיתרנו אפשרויות לנשיכת כספים במקום הימצאות מקבלי הכספים בחו"ל, שלחנו כרטיסי אשראי בינלאומיים שיוכלו לקבל בנקודות דואר, ולכל אוכלוסייה מצאנו פתרון המתאים עבורה. בהיבט זה המלחמה סייעה לנו להפגין את יכולות וגמישות

סרוק: "העבודה בפינטק היא בעיקר בקרב משקי בית". למעלה: אפליקציית תשלומים

החברה" חלון ההזדמנויות לפינטק הישראלי התרחב אף יותר עם מלחמת חרבות ברזל, שעתידה להגדיל את הכנסת ענף העברות הכספיים השנתית בעוד כ-250/300 מיליון שקל כתוצאה מהחלטת הממשלה במאי האחרון להעלות את כמות העובדים הזרים החוקיים ל-3.3% מהאוכלוסייה, קרי לכ-330 אלף עובדים. נתוני רשות האוכלוסין וההגירה לסוף המחצית הראשונה של השנה מראים כי מספר מהגרי העבודה החוקיים כבר חזר למתנה טרום המלחמה ועמד על כ-137 אלף לצד כ-27 אלף עובדים זרים. אך המחסור בידיים עובדות הוביל את ממשלת ישראל לאשר,

שווי של כ-180 מיליון ש"ח, וכשבוועיים לאחר מכן נרכשה פלטפורמת השירותים הפיננסיים הישראלית למהגרי העבודה Rewire תמורת 80 מיליון דולר על ידי חברת Remitly הנסחרת בבורסת נאסד"ק ארה"ב. סרוק: "GMT עברה את רף 100 מיליון השקלים כהכנסה כבר לפני שנה, ואנו מציגים רווחיות ונוזילות גבוהה", וחושף כיצד עובד שוק ההעברות הכספיים בקרב העובדים הזרים: "בריוק כמו כולנו, גם מהגרי העבודה תרים אחר פתרונות שיקלו ויוילו את חייהם. עובד סיני שמגיע לעבוד בישראל, לדוגמה, הוא בעלים של חשבון בבנק אוף צ'יינה, אחד הבנקים הגדולים והמתקדמים בעולם. אבל בישראל הוא מקבל את המשכורת שלו מהמעסיק המקומי בשקלים, ועמם הוא צריך להתנהל בכל תחומי המחיה שלו, לרבות המרת חלקה והעברתה לחו"ל. "בנק אוף צ'יינה לא יכול לעזור לו בהתחשבות בשקלים עם חבריו, או

סרוק: "מגמת הוצאת הכספים מישראל החלה בעיקר במגזר העסקי עם התעצמות הביקורת הציבורית על הרפורמה המשפטית, אך התרחבה גם אל משקי הבית עם פרוץ המלחמה, ומתרחבת ככל שזו ממשיכה. כדאי שזה ידליק נורה אדומה אצל מקבלי ההחלטות"

כאמור, הצעת החלטה להגדלת מספרם. האחרונים, בין אם מגיעים מסין, מתאילנד, מהודו, מסרי לנקה או מהפיליפינים, מעבירים את רוב משכורתם למשפחותיהם בחו"ל בסכום מצרפי המוערך בכ-12 מיליארד שקל בשנה, וביתר הכספים הם משתמשים למחיה השוטפת שלהם בישראל. ענף הפינטק הישראלי איתר והתלבש על הנישה, ומספר חברות הפכו עצמן לבית הפיננסי של העובדים הזרים בשוק המגלגל כיום, לפי הערכות בענף, כ-350 מיליון שקל בשנה בהכנסות מעמלות העברה והפרשי שער.

סרוק: "מאז החלה מלחמת רוסיה" אוקראינה גבר משמעותית קצב העברות כספיים העולים למשפחותיהם שנשארו מאחור. אך הימכות המלחמה הובילה לסנקציות על רוסיה, לצד הימלטות אוקראינים ממדינתם, ושיניהם נשארו ללא גישה לנכס וללא יכולת להתנהל פיננסית ברמה היומיומית. פתחנו להם ארנקים דיגיטליים ואיתרנו אפשרויות לנשיכת כספים במקום הימצאות מקבלי הכספים בחו"ל, שלחנו כרטיסי אשראי בינלאומיים שיוכלו לקבל בנקודות דואר, ולכל אוכלוסייה מצאנו פתרון המתאים עבורה. בהיבט זה המלחמה סייעה לנו להפגין את יכולות וגמישות

סרוק: "מאז החלה מלחמת רוסיה" אוקראינה גבר משמעותית קצב העברות כספיים העולים למשפחותיהם שנשארו מאחור. אך הימכות המלחמה הובילה לסנקציות על רוסיה, לצד הימלטות אוקראינים ממדינתם, ושיניהם נשארו ללא גישה לנכס וללא יכולת להתנהל פיננסית ברמה היומיומית. פתחנו להם ארנקים דיגיטליים ואיתרנו אפשרויות לנשיכת כספים במקום הימצאות מקבלי הכספים בחו"ל, שלחנו כרטיסי אשראי בינלאומיים שיוכלו לקבל בנקודות דואר, ולכל אוכלוסייה מצאנו פתרון המתאים עבורה. בהיבט זה המלחמה סייעה לנו להפגין את יכולות וגמישות

(Revolut) קיבלה קוד זיהוי למערכת התשלומים הישראלית והפכה לחברת הפינטק הגלובלית השנייה שבוחרת לפעול בישראל בתחום אחרי חברת Rewire. "המהפך הורגש באופן מיידי שכן צרכני התחום הפרטיים, בין אם ישראלים ובין אם עובדים זרים, נאלצו עד אז לעבור דרך תחנות בהעברת כספים לחו"ל או לישראל, שכללו הוצאת הכספים, שמירתם במזומן כדי להגיע עמם לסניפי הבנק או הדואר, להמתין לתורם, ואז להיאבק במחסומי שפה, נקודות גיאוגרפיות ואפשרויות העברת הכספים. דברים אלו יצרו בלבול, בעיות ותקלות. "חברות הפינטק המקומיות, עם זאת, זיהו את הנישה כבר עם הגעת העובדים הזרים לישראל לפני כשני עשורים, ומאז הוא התרחב משמעותית עם מספר שחקנים חדשים בעלי אוריינות טכנולוגית, שעודרו תחרות על משתמשי השירות. תחרות זו אילצה את כלל השחקנים בשוק, הן החדשים והן הקיימים, להווייל עלויות.

"התחרות על הצרכן לא נגמרה שם ויש לציין כי היא ממשיכה עם חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום ויזום תשלום, אשר כנס לתוקפו ביוני האחרון ומקדם את שוק התשלומים בישראל, לרבות שירות העברות כספיים. חברות הפינטק בתחום יעברו לפיקוח הרשות לניירות ערך עד יוני 2026 וכולנו נרגיש את התחממות התחרות על הכיס שלנו מול נותני השירותים השונים".

סרוק אף מפרט כי "כדי למכור מוצרים לקהל זה אי אפשר רק לתת להם שירות, אלא חייבים להיות את עולמם. הם אומנם מוגדרים באופן כוללני כמהגרי עבודה, אך מרובר בקבוצות שונות לחלוטין מבחינה אתנית ותרבותית. מוקד שירות הלקוחות שלנו, לדוגמה, נראה בשל כך כמו מגרל בכל. עובדים בו סינים, תאילנדים, סרי לנקים, פיליפינים, הודים, רוסים, אוקראינים, וכו', כדי שכל אחד יוכל לקבל את השירות הנדרש על פי צרכיו. אנו מודעים את התרבות והצרכים הייחודיים של כל קהילה וממנים לה מנהל תוך הפיכה לכתובת לא רק במגרש הפיננסי.

"בנוסף בנינו רשת קשרים עם הנספחים התרבותיים והשגרירות של המדינות, ויש לנו שיתופי פעולה עם גורמים משותקים שירותים לקהילות השונות דוגמת רשתות מזון ייעודי המיובא עבורם ממדינות מוצאם, או רשתות סלולר וכו'".

כ-7 באוקטובר נהרגו שבעה מלקוחות החברה שעברו בחקלאות בעוטף עזה ונחטפו שבעה נוספים, והחברה פעלה כבר בימים הראשונים לאיתורם וחילוץם מהאזור באמצעות הקב"טים וסוכני השטח שלה. "חוויתי טראומה", מספר סרוק "ואנו עדיין מטפלים בקהילה התאילנדית שחווה טראומה ומלווים בהליך השיקום חלק מהפצועים. מספר העובדים שעזבו אז עמד על כ-10,000 איש ואישה, אך מאז חזרו כבר יותר. רוב מי שנשטף חזר, וצריך לזכור כי העובדים בעוטף עבריים תדריכים מרוקקים ונוחלי בטחויות כמו שאר תושבי המקום, שלצערו היו רגילים לחיים לצד המדינות".

נותן לקוחות כי גם אם מלחמת חרבות ברזל לא תייתר את הצורך במדיניות, ממשלת ישראל תמצא הדרך להחזיר את ביטחון הישראלים והמשקיעים הזרים בחוסן הכלכלה המקומית, שיאפשר העלאת כמות הכספים הנכנסים למדינה וצמצום הכספים היוצאים ממנה, לצד המשך קידום ההזדמנויות הכנסה לתרבות הישראלית. ■■■